

עומקא דפרשה

אל תתחבר לרשע

ערש"ק ט"ו כסלו תשס"ט

אם אהרון התחבר לרשע

כי אמר אכפרה פניו

שער הציון

מקומו של הרשע

פר' וישלח - בענין התחברות לרשע

גליון
כ"ב

אם אהרון התחבר לרשע

כי אמר אכפרה פניו

הרב הלל גלר

הרב יהודה כץ

באבות (פ"א מ"ב) נאמר: הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. ופירש הר"ב שאהרן כשהיה יודע באדם שעבר עבירה היה מתחבר עמו ומראה לו פנים צהובות, והיה אותו אדם מתבייש ואומר אילו היה יודע צדיק זה מעשיי הרעים כמה היה מתרחק ממני, ומתוך כך היה חוזר למוטב. והקשה על דבריו בתיו"ט שזה נראה נוגד למאמר נתאי הארכלי שאמר ואל תתחבר לרשע. ויש להוסיף על קושייתו, שהרי מפורש באבות דרבי נתן שאסור להתחבר לרשע אף לקרבו לתורה, [וכן כתב בשערי תשובה לרבינו יונה (שער ג אות נא), ואסור להתחבר אל הרשע בעסקי העולם... ואפילו לדבר מצוה אסור להתחבר לרשע, שנאמר (משלי ג, לא) אל תקנא באיש חמס ואל תבחר בכל דרכיו. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה אך תהי חבר לרשע אפילו לדבר מצוה].

והביא התיו"ט בשם אבות דר"נ (פ"ב) שלא נאמר שם שהיה מתחבר לרשעים אלא נאמר: דכשהיה אהרן מהלך בדרך פגע בו באדם רשע נתן לו שלום למחר בקש אותו האיש לעבור עבירה אומר אוי לי איך אשא עיני אח"כ ואראה את אהרן בושתי הימנו שנתן לי שלום נמצא אותו האיש מונע עצמו מן העבירה, ע"כ. וכ"כ הרמב"ם, היה מתחיל לו לשלום והיה מתאהב אליו והיה מראה לספר עמו. והיה האיש ההוא מתבייש בנפשו וכו', עכ"ל. וראיתי שיש מתרצים דברי הר"ב, שרק לאהרן הכהן היה מותר להתחבר לרשעים להשיבם בתשובה, מפני שהיה נביא והיה יודע בוודאות שיצליח להחזירו בתשובה בלי שהדבר ישפיע עליו, וכעין מה שכתבו התוס' בב"מ (ק"ד: ד"ה אמר ליה), דהקשו היאך החיה בנה של האלמנה כיון שכהן היה, ותירצו שהיה ברור לו שיחיהו לכך היה מותר משום פיקוח נפש, יעו"ש. ואם כן ה"ה כשברור לנביא שהוא ישפיע לטובה על החוטא, מותר לו להתחבר אליו, דלא גרע מפיקוח נפש גשמי, ובאמת לאינשי דעלמא אסור. ויש מי שכתב כעין זה שלאהרן שהיה בדרגא גבוהה מאוד של קדושה לא היה חשש שילמד מדרכיו של החוטא, ולכן היה מותר לו להתחבר אליו. ועל פי המהלך הזה כתבו לדייק את לשון הלל הוי מתלמידיו של אהרן ולא כתב הוי כמו אהרן, מפני שאין להתנהג כמו אהרן הכהן ממש, שלא כל אחד הוא בדרגא זו, ומי שלא בדרגתו יש עליו איסור להתחבר לרשעים, אלא יש לקרב את הרשעים באופן אחר, בלי להתחבר אליהם, וכן צריך להיות כמו תלמידיו.

אכן נראה ליישב דברי הר"ב בשופי, דהנה יש לדייק את לשון הברטנורא שכתב כשהיה יודע באדם שעבר עבירה היה מתחבר עמו, ולא כתב כלשון האבות דר"נ פגע בו באדם רשע, דהיינו שהר"ב מייירי באדם שאינו רשע, אלא באדם שחוטא לעיתים, [וכעין ע"ה חסיד], ובאדם כזה אין איסור להתחבר, אלא רק לגור בשכנותו, ואהרן הכהן רק התחבר אליו לצורך קירובו לתורה, וזה מותר. אך האבות דר"נ שמייירי באדם רשע, שם אסור להתחבר אליו אפילו לקרבו לתורה, ולכן שם נאמר שאהרן היה רק אומר לו שלום יפה וכדומה, אך לא היה מתחבר עמו.

ויירא יעקב מאד ויצר לו, יעויין בכלי יקר שעמד על מה שפי רש"י דפחד יעקב שמא יגרום החטא, וכי איזה חטא חטא, ובפרט יש להקשות אחר שאמר יעקב לעשיו עם לבן גרתי, ומבאר רש"י דתרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים, וא"כ מאיזה חטא פחד. ומבאר הכלי יקר, דפחד שמא גרם החטא דחנופה לרשע שהוצרך להחניף לעשיו ולקריותו אדוני, ומכך פחד.

והנה אמר יעקב לשלוחיו "ואמרתם גם הנה עבדך יעקב אחרינו כי אמר אכפרה פניו", ומבאר רש"י אכפרה פניו, נקיון [מלשון "כפורי זהב" שנקראו כן ע"ש שהכהן מקנח ידיו בשפת המזרק], והיינו אנקה פניו.

והקשה הרמב"ן דממ"נ, אי יעקב אמר לשלוחיו לומר כן, זה לא יתכן, וכי יאמר להם לומר לעשיו שיעקב רוצה לנקות פניו, כי אין זה דרך שיאמר למי שרוצה לפייסו הנני שולח לך מנחה לנקות פניך, אלא בודאי שיעקב חשב זאת בלבו שרוצה לכפר פניו, וקשה, דהא פשיטא, שהרי בודאי שזהו מטרת המנחה ומה דרך אחרת שייך בזה. ועוד, דמה ענינו כאן, היה לו לומר בתחילה לפני כל הענין ולא בשעה שכבר שולחם.

וע"כ ביאר הרמב"ן דאכפרה הוא מלשון כפרה, כי אמר יעקב אכפרה פניו שלו, וזהו שאמר להם לומר לעשיו שרוצה יעקב לכפר פני עצמו. ולא כפי שביאר רש"י דאכפרה פניו היינו פניו של עשיו.

ואולי יש ליישב דברי רש"י, דבאמת לא אמר יעקב לומר לעשיו אכפרה פניו, אלא לעצמו אמר כן, ומה שהקשה הרמב"ן דפשיטא הוא, ועוד דמה ענינו כאן, י"ל דיעקב היה מזכיר ומעורר לעצמו דאין לו שום רצון להתחבר לעשיו כיון שלא רצה חלילה להתקרב שום קירוב אמיתי, והיה ירא שמא מכל ענין חנופה זו יצא איזה שהוא הרגשה של קירוב, ולכך אמר לעצמו שוב ושוב, אכפרה פניו, והיינו בלשון זלזול, איני רוצה אלא להעביר אדמומית פניו ולנקותה, וחלילה לי מלהתחבר לו.

[ובאופן אחר איתא בבראשית רבה, "באותה שעה שקרא יעקב לעשיו אדוני, אמר לו הקב"ה, אתה השפלת עצמך וקראת לעשיו אדוני ח' פעמים, חייך אני מעמיד מבניו שמונה מלכים קודם לבניך, שנאמר ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל". ויעויין "בדעת תורה" שעמד, דהא שם מביא המדרש דרבינו הקדוש צוה לשלוח אגרת לאנטונינוס, וכתב מיהודה נשיאה למרן מלכא, ותקנו רבי הקדוש ואמר לו שיכתוב עבדך יהודה, ואמר לו הכותב למה הנך מזלזל בכבוד הנשיא, והשיב לו שכך למד מיעקב שאמר עבדך לעשיו, וקשה והרי יעקב נענש על כך, ותי' שם דע"י מעשה יעקב באמת נקבע איזה שהוא שפלות לדורות שלא שייך כבר לתקן].

נאמר באבות (פ"א מ"ז): נתאי הארבלי אומר הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע ואל תתיאש מן הפורענות. ופירש הברטנורא, הרחק משכן רע - שלא תלמוד ממעשיו. ועוד, שלא תלקה עמו במפלתו, דאוי לרשע ואוי לשכנו. ואל תתחבר לרשע - שכך אמרו חכמים, כל המתדבק לרשעים אף על פי שאינו עושה כמעשיהם נוטל שכר כיוצא בהם. למה הדבר דומה, לנכנס לביתו של בורסי, אע"פ שלא לקח ממנו כלום מ"מ ריח רע קלט והוציא עמו. ואל תתיאש מן הפורענות - שלא תאמר רשע זה מעשיו מצליחין אלך ואדבק עמו והואיל והשעה משחקת לו, לכך אמר ואל תתיאש מן הפורענות, כלומר דע שמהרה תבא עליו פורענות כי פתאום יבוא אידו, עכ"ל.

והנה יש לדייק בשינוי לשון המשנה, דבשכן רע נאמר 'הרחק', ואילו לגבי רשע נאמר 'אל תתחבר', ולכאורה מסבירא היה צריך לומר הפוך, דברשע צריך להתרחק, ולא רק שלא להתחבר, ואילו לאדם רע יש להימנע מלהתחבר, אך מנלן שצריך להתרחק ממנו.

ונראה שהביאור הוא, דבאדם רע חייב להתרחק, אך אין איסור להתחבר אליו, אבל ברשע נאמר שצריך **אפילו** שלא להתחבר אליו, והכוונה שאסור להתחבר אליו אפילו לזמן קצר ולעסק מסויים. וכמו שמדויק מאבות דרבי נתן (פרק ט) שעל הרחק משכן רע, ביאר: אחד שכן שבבית ואחד שכן שבחוץ ואחד שכן שבשדה, מלמד שאין הנגעים באין אלא בעונו של רשע, עונותיו של רשע גרמו לו לסתור כתלו של צדיק, כיצד כותל שבין רשע לבין צדיק נראה נגע בביתו של רשע בכתלו שבינו לבין הצדיק נמצא סותרין כתלו של צדיק בעונו של רשע. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומר או לרשע או לשכינו, עונותיו של רשע גרמו לסתור כתלו של צדיק, עכ"ל. והנה כל החסרון הנ"ל, הם דברים שנגרמים משכנות בבית, שצריך להרוס את הכותל המשותף, ולא הוזכר עונשים של מי שהתחבר לרשע לצורך עסק וכדומה. וכמו כן אולי יש לדייק שהביאו דוגמא מצרעת, ששם החוטא הוא לא בהכרח רשע גמור, אלא שחטא בלשון הרע, ובכל זאת מי שיהיה שכן שלו יסבול.

ואילו במימרא השניה 'אל תתרחק לרשע', ביארה הברייתא: ואל תתחבר לרשע, מלמד שלא יתחבר אדם עם אדם רע ולא עם אדם רשע שכן מצינו ביהושפט שנתחבר עם אחאב ועלה עמו רמות גלעד ויצא עליו קצף מאת ה' שנאמר הלרשע לעזור ולשונאי ה' תאהב ובזאת עליך קצף מלפני ה' (דה"ב, יט ב), שוב נתחבר לאחזיה ויעשו אניות בעציון גבר ופרץ ה' את מעשיו שנאמר בהתחברך עם אחזיה פרץ ה' את מעשיך וישברו אניות (דה"ב, כ לז)... דבר אחר אל תתחבר לרשע ואפילו לתורה, עכ"ל. הרי לפנינו שיש סכנה אפילו בהתחברות לדבר אחד, אפילו שאינו שכן שלו, ואפילו לקרבו לתורה כתוב שאסור.

והנה במסכת שבת (סג). נאמר: אמר רבי שמעון בן לקיש, אם תלמיד חכם נוקם ונוטר כנחש הוא, חגריהו על מתניו, [הדבק בו, שסופך ליהנות מתלמודו, רש"י]. אם עם הארץ הוא חסיד, אל תדור בשכונתו. ופרש"י, שאינו יודע בדקדוקי מצות, ואין חסידותו שלם, וסופך ללמוד ממנו. [ויעוין במהרש"א שהוסיף אם ת"ח נוקם ונוטר כנחש חגריהו, דודאי אדם ירא לחגור ולכרוך נחש על מתניו, אבל מנטירת ת"ח שהיא כנחש אל תירא, חגריהו והדבק בו. ובהיפך קאמר אם ע"ה חסיד כו', דכבר שנינו ולא ע"ה חסיד, ואם תראה ממנו חסידות אל תאמן לו והרחק עצמך ממנו]. והנה הע"ה החסיד, ודאי שאינו בגדר רשע, דאם כן אין כאן חידוש של ריש לקיש, שהרי זהו משנה מפורשת באבות, שאסור להתחבר לרשע, ועוד שהגמרא קוראת לו חסיד, ועוד שרש"י מבאר שהאיסור הוא רק משום שסופך ללמוד ממנו, ואילו בפירוש המשנה באבות הוסיפו כל הפרשנים שיש חשש של אוי לרשע ואוי לשכנו, שיכול גם להיענש משכנותו של הרשע. ולכן נראה שבאמת הע"ה החסיד אינו בגדר רשע, ומכל מקום הוא בגדר שכן רע, כי יכול ללמוד ממנו הנהגות והלכות לא נכונות, ובאמת מותר להתחבר אליו, לצורך עסקים ודומה, וכל האיסור הוא רק לגור בשכונתו, וזה מה שריש לקיש הוסיף על המשנה, שגם אם הוא חסיד, כל זמן שהוא ע"ה, אסור לגור בשכונתו, אך אין איסור של התחברות לזמן מועט או לשאר צרכים.

בפרשת חקת (כ, כג) כתב רש"י על גבול ארץ אדום, מגיד שמפני שנתחברו כאן להתקרב לעשיו הרשע, נפרצו מעשיהם וחסרו הצדיק הזה [אהרן הכהן], וכן הנביא אומר ליהושפט "בהתחברך עם אחזיה פרץ ה' את מעשיך", ע"כ. וצ"ב, דלכאורה לא היה להם שום חיבור והשתייכות לעשיו, אלא רק רצון לעבור בארץ אדום ולמה חסרו את אהרן?

ונראה, דכמו שצדיק מגין בזכותו על כל הכרך (תענית כב). וע"ש כא:), אף שלכאור' אין חיבור בין יושבי הכרך לצדיק אלא שסגולת המקום שהצדיק חי בו מבורך לטובה. ועיין מכות (יא). דהוא גברא דאכליה אריה בריחוק תלתא פרסי מיניה דריב"ל ולא אישתי אליהו בהדיה, כי אילו לא ירד ממדרגתו היה עליו להגן על כל סביבו שלא יארע נזק. כך לאידך גיסא, במקום ובקירבתו של רשע, יש חסרון שמירה מהש"ת. וכשבנ"י היו על גבול ארץ אדום ורצו להכנס, נידונו כמו שהם בתוכה, כמי ששבת בע"ש בתחום עיר ודעתו להכנס, דקנה שביתה בתוכה (ש"ע או"ח סי' ת). וזהו שכתב רש"י בלשון "נפרצו" מעשיהם "וחסרו" הצדיק הזה, שאי"ז בתורת עונש על חטא, אלא שבמקום של עשו נהיה פירצה, ההיפך משמירה, "וחסרו" את הצדיק.

וכך יתבאר מש"כ רש"י (במדבר ג, לח) משה ואהרן ובניו, וסמוכין להם דגל מחנה יהודה והחונים עליו יששכר וזבולון, טוב לצדיק טוב לשכנו. לפי שהיו שכניו של משה שהיה עוסק בתורה נעשו גדולים בתורה, ע"כ. וצ"ב אטו רק מחנה יהודה ראו את משה עוסק בתורה, עיין עירובין (נד:): כיצד סדר משנה וכו' נכנסו כל ישראל, אלא שלדגל מחנה יהודה נוספה סגולת המקום, בהיותם "שכנו" של הצדיק.

ועד"ז י"ל גם במש"כ רש"י (שם פסוק כט) משפחת בני קהת יחנו וגו' תימנה וסמוכין להם דגל ראובן החונים תימנה, או לרשע ואוי לשכנו, לכך לקו מהם דתן ואבירים ומאתים וחמשים איש עם קרח ועדתו שנמשכו עמהם במחלוקתם, ע"כ. ועיין תוס' יבמות (כט). ד"ה אוי לו וכו' דאוי לו ששמע לישון צער, כלומר ראוי לו לצטער שהפסיד אשתו בלא פשיעתו, עכ"ל. א"כ או לרשע ואוי לשכנו, ג"כ יתפרש כך ששכנו מפסיד בלא פשיעתו, וא"כ באמת למה מפסיד, אלא שזהו מפני שבשכנות מקום לרשע סרה השמירה מהקב"ה לשומרו מחטא, [או מהפסד גשמי כבשכן של בית המנוגע]. (ועיין בקדושין (לט): ששלוחי מצוה שאינן נזוקין, נשמרים גם שלא יבואו להרהור ע"ז, כדי שלא ינזקו בעון ע"ז).

בפר' לך (יג, יד), "וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו", פרש"י, כל זמן שהרשע עמו היה הדבור פורש ממנו, וביאר מו"ר הגר"י גרשון אדלשטיין שליט"א, דבדאי אברהם אע"ה לא היה מושפע ממעשיו של לוט, אלא שכשם שמצינו (רש"י בא יב, א) שלא היה הדיבור אל מרע"ה בתוך העיר שהיתה מלאה גלולים, ולא התפלל בתוכה, כי אין המקום ראוי לכך, כך כשהיה לוט הרשע עם אברהם, לא היה ראוי לדיבור השי"ת, עכ"ד. וזהו כמשנ"ת שיש סילוק שכניה מהמקום שאצל הרשע. וכך מצינו שאמר הקב"ה ליעקב שהיה אצל לבן "שוב אל ארץ אבותיך" (ויצא לא, ג), ופרש"י ושם אהיה עמך, אבל בעודך מחובר לטמא א"א להשרות שכניתי עליך, - ומבואר שלא יפרד חיבורו מן הטמא בשום אופן כל עוד שישאר במקומו.

ומפני שהצדיק והרשע משפיעים על "המקום" שלהם לטוב ולהיפך, לכך נשארת ההשפעה גם אחרי שהצדיק או הרשע כבר אינם שם. כמש"כ מהר"ש לאניידו ז"ל בתרועת מלך על תהלים (א, א) "ובמושב לצים לא ישב", שלא ישב במקום שבו יושבים הלצים, גם בשעה שהלצים אינם שם, - דמ"מ יש באותו מקום משיכה לליצנות. ועד"ז יל"פ מה שאמרה תורה בעיר הנדחת "והיתה תל עולם ולא תבנה עוד" (ראה יג, ז), כי לא סרה משם המשיכה לע"ז. וכן מצינו לטוב, בשהש"ר (א, כ) שבבית מדרשו של ר' אליעזר היתה אבן אחת מיוחדת לו לשיבה, פעם אחת נכנס ר' יהושע התחיל מנשק אותה האבן, ואמר האבן הזאת דומה להר סיני. ובחולין (צא:): מקום שהתפללו אבותי, ובברכות (ח) לא מצלו אלא ביני עמודי היכא דהוו גרסי, שהשפעת התורה שהיתה מקודם קיימת באותו מקום, וכן במשנ"ב (תקפ"ה סק"ג) שנוהגין לתקוע על הבימה במקום שקורין, כדי שזכות התורה יגן עלינו לעלות זכרוננו לפניו לטובה.

איסור ההתחברות לרשע

תנן באבות פ"א מ"ז נתאי הארבלי אומר הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע, ובפ"ב מ"ט איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם... רבי יהושע אומר חבר רע.

ובאדר"נ פ"ט ה"ד אי ואל תתחבר לרשע מלמד שלא יתחבר אדם עם אדם רע ולא עם אדם רשע... ושם פ"ל ה"ג, ר"ע אומר כל המדבק בעוברי עבירה אע"פ שלא עשה כמעשיהם הרי זה מקבל פורענות כיוצא בהן... [עי' מכות ה: ענש הכתוב נטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה. ועי' תנחומא וירא ט - וי לרשעים וי לדביקה]. וע"ע במ"ר חוקת יט, טז.

ועי' ח"ח בפתחה עשין ו' דאיכא בזה איסור עשה של ובו תדבק שהוא להתדבק בת"ח ולעשות עמהן פקמטיא וכו' כדי שילמד ממעשיהן, והעושה הפך זה עובר על מ"ע זו. ועיי' בהל' לה"ר כלל ו בהגה"ה לבמ"ח סקט"ז.

ז"ל הרמב"ם בהל' תשובה (ד,ה) חמשה דברים העושה אותם ימשך אחריהם תמיד והן קשים לפרוש מהן, לפיכך צריך אדם להזהר מהן שמה ידבק בהן, והן כולן דעות רעות עד מאוד... **והמתחבר לרשע מפני שהוא למד ממעשיו והן נרשמים בלבו**, הוא שאמר שלמה ורועה כסילים ירוע [משלי יג, ג ועי' בביאור הגר"א שם] ומקו"ד ברי"ף יומא ו. עי"ש ברי"ן וכס"מ והובא גם בחיבור התשובה למאירי מאמר א פ"ד.

עוד כ' בהל' דעות (ו,א), דרך האדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו ונוהג במנהג אנשי מדינתו. לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמד מעשיהם, ויתרחק מן הרשעים והולכים בחשך כדי שלא ילמד ממעשיהם וכו'. וכן אם היה במדינה שמנהגותיה רעים ואין אנשיה הולכים בדרך ישרה, ילך למקום שאנשיו צדיקים וכו'. ועי' מגן אבות לרשב"ץ על מ"ש אל תפרוש מן הצבור (פ"ב ד) שכשהצבור דרכיהם מקולקלים הפורש מהם משובח. והוסיף "ואם אין דרכיהם מקולקלים כל כך אין לפרוש מהם".

ובענין שכן רע עי' רמב"ם הל' דעות פ"ז ה"ו והל' אישות פ"ג ה"ט והאריך בזה בסוף מאמר קידוש ה' [המין הד'].

טעם האיסור

בד' הרמב"ם מבואר שהאיסור **כדי שלא ילמד ממעשיו** וכ"כ בפיה"מ. וכ"כ רבינו שמחה במח"ו [ועי' רש"י שבת סג].

והר"י בשע"ת כ' שבכל העבירות שעושה הרשע יש לו חלק בהם בשכר חברתו, ונמצא עושה חטאים גדולים רבים ועצומים... [הר"ב הביא בזה מלה"ד לנכנס לביתו של בורסי אע"פ שלא לקח ממנו כלום מ"מ ריח רע קלט והוציא עמו. ומקורו בפד"ר ומדרש משל].

המאירי באבות כ', הרחק משכן רע לב' סבות אחד **כדי שישמר מנזקיו** והב' שלא ילמוד מעשיו, וכ' שם לבאר המאמר אוי לרשע אוי לשכנו [נגעים פ"ב ו] דאע"פ שאין מן הדרכים התוריים להענש איש באחיו אף כי איש בשכנו, מ"מ ראוי **הוא להעניש בעצמו מצד חברתו עמו**. ועי' מ"ש בחיבור התשובה מאמר א' פ"ד (עמ' 401).

דעת התשב"ץ [מגן אבות] דהוא מצד חיזוק ידי עוברי עבירה. "מחזקת ידיהם במעשיהם וכאילו כל אשר הם עושים הוא היה עושה". וכ"מ קצת בשע"ת ש"ג נא עי"ש.

ועי' עוד ג' טעמים בארחות צדיקים שער החניפות. ועי' מהרש"א יומא לה: דכל המתחבר לרשע נקרא רשע.

גדר ההתחברות

כ' החסיד יעבץ דרך משכן רע צריך להתרחק אבל מרשע א"צ להתרחק אלא שלא להתחבר עמו במו"מ.

בפיה"מ לרמב"ם כ' אל תתחבר לרשע במין אחד ממיני האהבה והחברה. ולשון המאירי "בשום חברה", אפי' לא "בעניני סחורה ופרקמטיא לפעמים דרך אקראי". וכע"ז במח"ו "אפילו שום עסק ושותפות בעלמא לא יאה לו אצלו ולא אקראי בעלמא". ועי' מהר"ל נתיב הפרשות פ"א.

עי"ש במאירי וברבינו יונה דמשמע **דעצם ההתחברות** אסורה ומזיקה אפי' לא למד ממנו רע, וכ"מ באדר"נ פ"ל, כל המתדבק לרשעים אע"פ שאינו עושה כמעשיהם וכו'.

דעת רבינו בחיי (פי' מס' אבות) דאפילו **ליתן לו שלום או ללכת עמו**. [עי' פסחים מט: עם הארץ אסור להתלוות עמו בדרך. ובתוס' שם דהיינו כופר להכעיס. ועי' תוספתא ע"ז פ"א אם ראתי רשע יוצא לדרך ואתה מבקש לצאת לאותה הדרך, הקדם על ידו ג' ימים או אחר ג' ימים]. אך בתו"ט אבות פ"א מ"ב משמע שנתנית שלום אינה בכלל ההתחברות האסורה עי"ש.

באגרו"מ או"ח ח"ד לג' כ' דל"ד רשע אלא כל מי שאפשר ללמוד ממנו מעשים רעים.

התחברות לקרבו לתורה

באדר"נ פ"ט ה"ד אל תתחבר לרשע ואפילו לתורה. ולנוסחת הגר"א אל תתחבר לרשע ואפילו לקרבו לתורה.

וכ"ה במכילתא יתרו פ"א מכאן אמרו חכמים אל יתחבר אדם לרשע אפילו לקרבו לתורה. וכ"כ בס' חסידים סי' תתקפו אל יתחבר אדם לרשע אפילו לקרבו לתורה. ובמקו"ח שם הביא ממדרש אגור "אל יתחבר אפילו כדי **להחזירו בתשובה**". וכן מוכח בסנהדרין לז. בהני בירוני דהוו בשבבותיה דר' זירא דהוה מקרב להו כי היכי דניהדרו להו בתיובתא והווי קפדי רבנן. [ועי' ר"ב ותו"ט אבות פ"א מ"ב].

וצ"ב דהרי אין זכות גדולה כהחזרת הרשע בתשובה, כדאי בזוהר תרומה (קכח) "דרכא דזכאה למרדף בתר חייבא... דיתחשב עליה כאילו הוא ברא ליה..." ומבואר שם דאילו היו בני"א יודעים גודל המצוה היו רודפים אחריה כרודף אחר החיים. ועי' חוה"ל שער אהבת ה' פ"ו תכלית האדם להיות זוכה ומזכה וליישר הרשעים לעבודת הבורא.

וע"כ דבאמת מצוה לקרבו לתורה אבל לא באופן של התחברות, כמו שביאר בס' נחלת אליהו לר"א דושניצר, בחלק המאמרים (דרשה ז' לר"ה, עמ' תכה) שהוא כטובע בנהר שאם המצילו יאחזנו בגופו עלול לטבוע עמו, אלא צריך להתרחק ככל האפשר ויאחזנו בציצית ראשו למשכו ולהצילו. וכך הוא בצדיק הבא להציל את הרשע, אם יתקרב אליו הוא בסכנה ג"כ שיטבע ביים התאוה, אלא "מרחוק יאציל עליו מרוחו ויקרבהו אל האמת בחבלי אהבה וחבה של רגשי קודש" עי"ש. [ובענין שילוב ההתרחקות ושנאת הרע עם האהבה, עי' דליות יחזקאל ח"ג ע"ג רפ].

התחברות לדבר מצוה

ג' השע"ת (ש"ג נא) והמאירי והרשב"ץ (אבות פ"א) באדר"נ, ואפילו **לדבר מצוה**. וכן הביא הארח"צ בשער האהבה. ובחיבור התשובה למאירי (מ"א פ"ד) ביאר טעם הדבר - "בהתחייב מחברתו שתהיה המצוה גוררת עבירות רבות".

עי' רש"י במנחות כז. דתענית מועילה רק כשישראל באגודה אחת צדיקים ורשעים, והק' בס' נתיבות הקדש דהלא קי"ל אל תתחבר לרשע, ואסור אפי' לדבר מצוה, ותי' בשם ר"ש בלוח דכשבאין הרשעים להתענות ולעשות תשובה אז המצוה היא להתחבר יחד כמ"ש בכריתות ו: דכל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית. והאיסור להתחבר עם הרשע אפי' לדבר מצוה הוא דוקא כשאינו עושה תשובה. ועי' מהר"ם שיק ע"ה ת"פ ויאבק איש עמו.

בחגיגה כו. לענין אסיפת ישראל יחד ברגל, הכתוב עשאן כולם חברים, דגם ע"ה יש לו דין חבר [ונאמן על התרומה]. וכ' ע"ז בפרי צדיק ח"ג קוני' עמלה של תורה בסופן] דהוא בכח ההתחברות ע"י שמתאספים יחד לדבר מצוה וכהא דכריתות הנ"ל, וכ' דמ"ש אל תתחבר לרשע אפי' לד"ת היינו ביחיד שיוכל ללמוד ממעשיו ולא בציבור, עי"ש.

יעקב עם לבן ועשו

החיד"א בפתח עינים על אבות פי' עם לבן גרתי, "גר" בדרך עראי ולא נתחברתי עמו ולא למדתי ממעשיו הרעים [והראיה "ויהי לי שור וחמור", אבל המתחבר לרשע נא' בו פרץ ה' את מעשיך].

הבית הלוי מבאר בתפלת יעקב "הצילני נא מיד אחי מיד עשו", שהתפלל על ב' האפשרויות או שילחם או שיתחבר עמו ומשניהם התיירא, ויירא" שמא יהרגנו, "וייצר לו" שמא יתקרב אליו. ולכן התפלל מיד אחי מיד עשו שאינו רוצה בו לא לאח ולא לעשו. ונתקבלה תפלתו שבתחילה רצה להרגו וניצל, ואח"כ הציע להתלוות עמו, וניצל ממנו שבאותו היום שב עשו לדרכו שעירה ולא נתעכב. ועי"ש מה שביאר עפ"י מעשי אבות סימן לבנים שכן היא ההנהגה בגלות אדום בבי' הדרכים או בשמד ויסורים או בהתקרבות להדיחם מאמונתם. ועי' בזה בס' המוסר והדעת [לר"א יפה] פר' וישלח, מאמר נאמנים פצעי אהוב.

רק יל"ע דא"כ מדוע נתבע יעקב על שהרחיק את דינה מעשו הרשע (כתובות צו:), דסו"ס אסור להתחבר עמו. ועמד בזה הר"ע מברטנורא בפ"י התורה כאן וביאר דיעקב לא רצה שדינה תחזירונו למוטב, ופי' דבריו ר"א וסרמן דהוא כפרעה שמונע מהתשובה מצד הדין, וע"ז נתבע דאפשר שלא היה במדרגה זו. אבל להתחבר עם הרשע לעולם אסור.

נושאי הפרשיות הקרובות

וישב - יהרג ואל יעבור
מקץ - חנוכה בהלל והודאה (מלא)
ויגש - עגלה ערופה
ויחי - מצוה לקיים דברי המת

ד"ת להג"ל אפשר להגיה בתיבה שבפתח אוצר הספרים "בית יוסף" רח' שדי חמד

לקביעת חברותא
9141217
24 שעות ביממה

מקום הלימוד	המסכת הנלמדת	זמן הלימוד
	בוקר	
חברון גאולה	ברכות	סדר א'
מרכז ברכפלד	חושן משפט	סדר א'
יוצאי חדרה	פרק "איזהו נשך"	סדר א'
הגבעה הדרומית	שבת	סדר א'
מאור חיים	פרק "השואל"	סדר א'
שדי חמד	הלכות שבת	סדר א'
מרכז ברכפלד	מפעל הש"ס	סדר א'
הגבעה הדרומית	סוגיות תערובת בחולין	7:30-8:30
קצות החושן	גמ' קידושין	9:00-11:00
באזור שדי חמד	לימוד איטי	9:00-11:00
סוף נתיבות המשפט	גמ'	2:00-3:00
	אחה"צ	
כולל בית אבא	ש"ע חושן משפט	17:00-19:00
קומפלקס שדי חמד	זבחים	16:00-19:00
ביהכ"נ קמ"ח	פסחים, ביצה	16:00-18:30
באזור הגבעה הדרומית	דף היומי	16:00-19:00
מרכז ברכפלד	ש"ע הלכות שבת	17:00-19:00
	ערב	
הגבעה הדרומית	עמוד ליום כשעתיים	18:00-20:00
מרכז ברכפלד	פרק "כיצד הרגל"	19:00-23:00 בין
הגבעה הדרומית	משנ"ב	20:00-21:00 בין
הגבעה הדרומית	נדרים, פרק עשירי	20:00-23:00 בין

לתרומות והנצחות: **050-4122753**

גליון זה יוצא לע"נ
הינדה בת ליפא ע"ה ת.נ.צ.ב.ה.